

Verfügung stehende Varietät auch heute noch eine Sprachbarriere. Insofern greife die Gleichung Dialektbenutzung gleich Heimatbindung zu kurz [13]. Die Gemeinsamkeiten von Heimat und Dialekt - Natürlichkeit, Einfachheit, Emotionalität, Verwurzelung, Egalität - bezeichnet er als "Mythen" [13].

Mattheier unterscheidet vier Typen von Orten hinsichtlich ihrer Ortsloyalität und dem Symbol dafür, dem Dialektgebrauch. Bei Orten ohne Ortsloyalität bleibt vom Dialekt nur noch ein leichter Regionalakzent, bei Orten mit sekundärer Ortsloyalität entwickelt sich eine regionale Umgangssprache. In der kosmopolitisch orientierten Metropole wird Dialekt entweder aufgegeben oder lebt als stigmatisiertes Symbol weiter. [14]. Nur bei Orten mit einer primären Ortsloyalität, an denen die ortsbezogenen Wertstrukturen noch existieren, wirkt der Dialekt stabilisierend. Mattheier vermutet: "Je weiter die Ortsloyalität in einem Ort abgenommen hat, desto geringer ist die sprachsoziologische Bedeutung der überkommenen ortstypischen Ausdrucksmittel, also des Ortsdialektes". Indizien für Ortsloyalität und "offen geäußerte Heimatliebe" sind fehlende Bereitschaft wegzuziehen und Stolz auf den Ort [15].

Also kann man schon feststellen, dass jede Sprache sich immer jeder Zeit im Umgang mit anderen Sprachen sich beeinflussen lässt und selbst einen Einfluss ausübt. Dabei spielen aber viele Gründe mit, ob der Einfluss willkommen oder nicht ist und durch den Sprachgebrauch, durch den aktuellen Wortschatz finden sowohl territoriale als auch politische und viele andere Gedanken ihren Ausdruck. Die Sprache zeigt die Heimatliebe, ortsbezogenen Stolz, Ortsloyalität und auch die Gruppenidentitätsbewußtsein der Sprechenden. Vielleicht soll man diese Liebe zur ortsbezogenen und identitätsvollen Sprachvariante auch hier pflegen und sich nicht schämen, den Sumier Dialekt in Kiew, Lwiw oder anderen ukrainischen Städten zu sprechen. Dann bekommt man höchstwahrscheinlich auch den Stolz und die sprachliche Identität, um sich von anderswo lebenden Ukrainern auch auf dem sprachlichen Niveau zu unterscheiden. Die alte Weisheit sagt, wer sprechen kann ist überall zu Hause. Raumbezogene Identität ist ein Phänomen, das sich im Bewusstsein der Menschen abspielt und das Thermometer der Nation ist.

LITERATUREVERZEICHNIS

1. Meier-Dallach, H.P., Rosenmund M., Ritschard R. Wandel und Konstanz des Bildes Schweiz. Bulletin Nr. 38. Zürich: Soziologisches Institut der Universität Zürich, 1980, S. 302-330.
2. <http://de.wiktionary.org/wiki/Regionalismus>.
3. Ammon Ulrich, Die deutsche Sprache: Lingua franca im Schatten von Englisch?// Deutschland 12, 1994, S. 49-55.
4. Polenz Peter. Nationalen Varietäten der deutschen Sprache//International Journal of the Sociology of Language 83, Zur Soziolinguistik des Deutschen/Varieties of German, S.5-38.
5. <http://de.wikipedia.org/wiki/Regionalismus>.
6. Heller, Eva Beim nächsten Mann wird alles anders. Roman. (Die Frau in der Gesellschaft). 1987, Fischer, Taschenbuch, 790.
7. Gumperz John J., Jenny Cook-Gumperz, Introduction: language and communication of social identity // Language and social Identity. Cambridge: Cambridge University Press, 1982, pp. 1-21.
8. <http://www.sil.org/lingualinks/sociolinguistics/bibliographysociolinguistics> (MILROY 1982, 207f).
9. <http://www.linse.uni-due.de/linse/rezensionen/erstsemesterrezensionen/essser.html>.
10. <http://www.ruendal.de/aim/tagung06/pdfs/hartig.pdf> (HARTIG 1990, 128).
11. In: Konrad Köstlin und Renate Glaser (Hg.): Historische Methode und regionale Kultur // Regensburger Schriften zur Volkskunde 4. Berlin/Vilseck 1987 (KÖSTLIN 1987, 17-19).
12. Jay, Martin: Cultural Semantics. Keywords of our time. Amherst: University of Massachusetts Press, 1998, P. 157.
13. (ROTH 1993, 84). <http://zif.spz.tu-darmstadt.de/jg-01-1/beitrag/rost12.htm>
12. http://de.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Meinungsbilder/Abschaffung_aller_schweizbezogenen_Schreibweise_n.14. (MATTHEIER 1985, 147-149). <http://socgeo.ruhosting.nl/colloquium/Placeld01new.pdf>.
15. <http://www.stilstand.de/archives/tag/regionalismen>

КОМПОНЕНТНИЙ АНАЛІЗ СИНОНІМІЧНОГО РЯДУ ІМЕНІ КОНЦЕПТУ ТЕРОРИЗМ

Жулавська О.О. (Суми)

Увага лінгвістів сфокусована на аналізі концептів взагалі, але концепт ТЕРОРИЗМ та синонімічний ряд його імені, номінації *terrorism* не був розглянутим ретельно, що й визначає наукову новизну роботи.

Концепт являє собою одиницю або квант структурного знання, а тому має певну, хоча й не жорстку структуру [1, 29]. Визначення структури концепту ТЕРОРИЗМ неможливо без визначення його структури та аналізу синонімічного ряду імені концепту ТЕРОРИЗМ.

Складний характер структурної організації концепту передбачає, що за ним можуть стояти знання різного ступеню абстракції, тобто різні формати знання. Концепт може існувати одночасно як окремий смисл і як загальна концептуальна структура, що включає інші концепти, та задає різні ступені абстракції [1, 36].

Аналіз синонімів ключового слова, що вербалізує концепт, який досліджується, дає змогу виявити диференційні ознаки цього концепту. Вони виявляються у зіставленні лексем, що належать одному синонімічному ряду [3, 124-125].

Члени синонімічного ряду імені концепту ТЕРОРИЗМ є складовими елементами суміжних концептів.

Згідно з англійськими тлумачними лексикографічними джерелами [4; 5], синонімами імені концепту ТЕРОРИЗМ є *agitation* (неспокій, тривога), *affright* (страх), *alarm* (тривога), *anarchy* (беззаконня), *consternation* (призломлення, заціпеніння), *destruction* (знищення, убивство), *dread* (тремтіння від жаху), *dismay* (переляк), *fear* (страх), *fright* (рантовий переляк), *horror* (жах), *intimidation* / *to intimidate* (злякування), *menace*

(небезпека), *oppression / to oppress* (пригнічення, тиранія), *panic* (панікувати, наводити паніку), *reign of terrorism* (терористичне правління), *sabotage* (саботаж, диверсія), *scare* (жах), *threaten* (загроза), *tyranny* (тиранія), *violence* (насильство).

Аналіз дефініцій англomовних глумачних лексикографічних джерел та функціонування перелічених номінацій в сучасному британському газетному дискурсі свідчить про наявність певних семантичних відмінностей між членами цього синонімічного ряду, обумовлених відмінностями між поняттями, що вони репрезентують.

Alarm (n, U) / *to alarm* має значення, по-перше, *сигналу тривоги та попередження про будь-яку небезпеку*; по-друге, *процесу раптового та несподіваного нападу суб'єкта на об'єкт, що має за мету зчинити вплив на об'єкт нападу задля залякування та досягнення якоїсь цілі; а також стану, приголомшення від жаху, насилля або якогось трагічного випадку, що був пережитий об'єктом*. У досліджуваному британському англomовному публіцистичному дискурсі найчастішим є вживання номінації *alarm* в атрибутивній функції зі значенням: *такій що несе щось страшне та приголомшуюче, лякає, визиває тривогу, сполох*.

Anarchy (n, U) має значення *стану відсутності уряду або правління у будь-якій сфері; невизнання моральних законів; повного політичного та морального безладу*. Також має значення такого державного устрою, в якому немає правлячої особи, а кожен житель має необмежену свободу. У досліджуваному британському англomовному дискурсі зазначені семантичні ознаки виражаються імпліцитно, як протиставлення демократичній формі державного устрою.

Destruction (n, U) має значення *процесу руйнування будь-якої споруди або відносин між людьми; розриву зв'язків із усім матеріальним та духовним*. Ця номінація також експлікує *дію, результатом якої є смерть людей або інших істот; жорстоке масове вбивство*. Функціонуючи у досліджуваному британському англomовному газетному дискурсі ця номінація активує останню семантичну ознаку за допомогою широковживаного словосполучення *weapons of mass destruction*. Дерибат номінації *destruction* (n, U) – *destructive* актуалізує у сучасному британському англomовному дискурсі семантичні ознаки номінації *destruction* (n, U) та характеризує суб'єкт або об'єкт як такий, що *рушить та руйнує не тільки оточення та щось матеріальне, а й самого себе*.

Horror (n, U) позначає *емоційний стан людини, в якому змішані ненависть та жах як результат якоїсь дії / впливу суб'єкта на об'єкт; це тремтіння від страху та неприємні*. У британському газетному дискурсі ця номінація об'єктивує перелічені семантичні ознаки як *стан, результат дії або збігу обставин*.

Intimidation (n, U) / *to intimidate* має значення *процесу залякування суб'єктом об'єкта, результатом якого є підкорення об'єкта; процесу використання погроз та насильства для досягнення мети*. У британському англomовному газетному дискурсі ця номінація вирізняє перелічені семантичні ознаки експліцитно через уточнення обставин залякування, а саме: а) залякування та приниження об'єкта у професійному сенсі; б) фізичне залякування та приниження у повсякденному житті; в) психологічне приниження та залякування об'єкта.

Menace (n, U) позначає *небезпеку, явище або людину, що втілює цю небезпеку, процес залякування суб'єктом об'єкта небезпеки*. У британському англomовному дискурсі ця номінація об'єктивує суб'єкт, тобто явище або людину, що являє собою загрозу або небезпеку об'єкту, тобто іншим людям, або іншим живим істотам.

Oppression (n, U) / *to oppress* має значення *процесу пригнічення, пригноблення, утиснення прав людини; стану, в якому людина почуває себе пригніченою та пригнобленою; це тривале жорстоке або несправедливе поводження суб'єкта влади, тиранія, стосовно підлеглих*. У досліджуваному газетному дискурсі ця номінація актуалізує семантичну ознаку *процесу пригнічення, пригноблення, утиснення прав людини з а) релігійних позицій; б) позицій суспільної та класової диференціації; в) позицій гендерної політики; з позицій відносин суб'єкта влади та підлеглих*.

Reign of terrorism має значення *форми укладу життя або устрою держави в якому об'єкт (люди) знаходиться / живе та підпорядковується суб'єкту (правителю або іншим людям) під страхом смерті або насилля з боку суб'єкта*. У досліджуваному дискурсі ця номінація віддзеркалює такі семантичні ознаки: а) форми державного устрою, що протиставляється демократичній формі правління; б) сімейний уклад життя; уклад життя невеликої групи людей (сусіди).

Tyranny (n, U) позначає *режим правління тирана, який використовує насильницький метод керування державою*. У досліджуваному дискурсі ця номінація об'єктивує: а) семантичну ознаку режиму правління, протиставляючи його демократичному режиму правління; б) *влада матеріального (грошей, коштовностей) над людиною*.

Violence (n, U) визначає *процес застосування суб'єктом фізичної сили з метою нанесення шкоди об'єкту (людинам або речі); дію або поведінку суб'єкта, що можуть бути охарактеризовані таким чином; процес використання суб'єктом об'єкта, що тягне до силового втручання у права та свободи об'єкта*. У аналізованому газетному дискурсі ці ознаки об'єктивують: *насилья на релігійному підрунті; на кримінальному підрунті; на політичному підрунті*.

Отримані дані дозволяють уточнити структуру фреймової мережі понятійного складника концепту ТЕРОРИЗМ. Слот ядерного акціонального фрейму за С.П. Жаботинською [1, 15] (ХТОСЬ агент – суб'єкт ТЕРОРИЗМУ діє на пацієнса об'єкта тероризму ТАК) доповнюється інформацією, яка конкретизує засоби здійснення ТЕРОРИЗМУ. Вони охоплюють ТЕРОРИСТИЧНЕ ПРАВЛІННЯ (REIGN OF TERRORISM), що

може бути реалізоване як ЗНИЩУВАННЯ (DESTRUCTION), ЗАЛЯКУВАННЯ (INTIMIDATION), ПРИГНІЧЕННЯ (OPPRESSION), ТИРАНІЯ (TYRANNY), НАСИЛЬСТВО (VIOLENCE). У контексті дискурсу ці ЗАСОБИ можуть бути інтерпретовані як МЕТА/РЕЗУЛЬТАТ дії суб'єкта тероризму, мотивованого бажанням вплинути на об'єкт, щоб змінити політичне або соціальне становище. Це дозволяє розширити слот акціонального фрейму (ХТОСЬ суб'єкт ТЕРОРИЗМУ діє задля МЕТИ/РЕЗУЛЬТАТУ).

До перспектив дослідження слід віднести аналіз образного складника концепту ТЕРОРИЗМ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алофиренко Н.Ф. Спорные вопросы семантики. – М.: Гнозис, 2005. – 326 с.
2. Жаботинская С.А. Концептуальный анализ: типы фреймов // Вісник Черкаського університету. – 1999. – Вип. 11. – С. 12-25.
3. Никитин М.В. Развернутые тезисы о концептах // Вопросы когнитивной лингвистики. – 2004. – № 1. – С. 53-64.
4. Roget's College Thesaurus in Dictionary Form. – The New American Library, Inc. – 1978. – 572p.
5. The Oxford Encyclopedic English Dictionary. – Clarendon Press, Oxford. – 1991. – 1754p.

МАКРОВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ВЕРБАЛЬНЫХ И НЕВЕРБАЛЬНЫХ КОМПОНЕНТОВ КОММУНИКАЦИИ В ДИСКУРСЕ СИБЛИНГОВ

Зверева О.Г. (Харьков)

Современные лингвистические исследования все чаще обращаются к дискурсу-анализу как к комплексному исследованию семантических, прагматических и стилистических особенностей коммуникации определенных групп людей.

С позиций участников общения все виды дискурса делятся на личностно- и статусно-ориентированный дискурс. В первом случае участники общения стремятся раскрыть свой внутренний мир и понять адресата как личность, а во втором коммуниканты выступают в качестве представителей общественной группы [2, 254]. Дискурс сиблингов как дискурс братьев и сестер, воспитывающихся в одной семье, относится к личностно-ориентированному, поскольку он проходит в ситуации обыденного общения. В бытовом дискурсе экспрессивность и выражение эмоций становятся более важными, чем сообщение информации [2, 54].

Вышесказанное обуславливает значимость невербальных компонентов коммуникации в речи сиблингов, поскольку для них характерна большая, по сравнению с вербальными компонентами, экспрессивность [1]. Особый интерес представляет макровзаимодействие вербальных и невербальных компонентов коммуникации – тип взаимодействия, конструируемый диалогическими репликами, структура которых формируется с невербальными компонентами [3, 80]. Реплики, созданные на основе невербальных компонентов коммуникации, могут автономно использоваться в диалоге, выступая в нем как репликой-стимулом, так и репликой-реакцией.

В коммуникации сиблингов дошкольного и школьного возраста автономные невербальные реплики характерны как для кооперативно-, так и для конфликтно-направленной коммуникации. Они имеют различные функции в зависимости от направленности дискурса на конфликт или кооперацию, а также от использования старшим или младшим сиблингом.

Так, кооперативно-направленные невербальные реплики старшего сиблинга младшему имеют следующие функции: 1) поощрение и поддержка (выраженные с помощью кивка головой, поглаживания за руку, похлопывания по плечу); 2) желание успокоить (объятия); 3) ответственность за младшего сиблинга (зрительный контакт). В то же время, конфликтно-направленные реплики чаще всего указывают на неодобрение старшим сиблингом слов или поступков младшего (контактные жесты с негативной окраской, зрительный контакт, усмешка).

Кооперативно-направленные невербальные реплики младшего сиблинга старшему могут иметь следующие функции: 1) поиск поддержки (зрительный контакт, приближение к старшему); 2) неуверенность в своей правоте или ситуации (зрительный контакт); 3) согласие со старшим (кивок). Конфликтно-направленные реплики младшего сиблинга обладают следующим спектром функций: 1) выражение несогласия; 2) игнорирование старшего; 3) неповиновение. Обычно такие реплики выражаются молчанием, избеганием зрительного контакта и отдалением младшего сиблинга.

Как правило, автономные невербальные реплики старшего сиблинга являются реакциями на высказывания младших братьев и сестер. Реплики младших сиблингов, напротив, могут являться как реакциями на высказывания старших (например, выражением несогласия или согласия), так и стимулами (поиск поддержки, неуверенность).

Автономно используемые невербальные компоненты коммуникации имеют широкий спектр функций в дискурсе сиблингов дошкольного и школьного возраста, которые представляют поисковый интерес для исследователя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горелов И.Н. Невербальные компоненты коммуникации. – М.: Наука, 1980. – 103 с.
2. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. – Волгоград: Перемена, 2002. – 477 с.
3. Соловчук Л.В. Вербальні і невербальні компоненти комунікації в англomовному дискурсі. Монографія – Харків: Константа, 2006. – 300 с.